

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 128/2023-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Feciľakom, Jesenná 8, Prešov, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Stk/1/2021 z 26. októbra 2022 v časti výroku o nepriznaní nároku na náhradu trov kasačného konania takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Stk/1/2021 z 26. októbra 2022 v časti výroku o nepriznaní nároku na náhradu trov kasačného konania **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Stk/1/2021 z 26. októbra 2022 v časti výroku o nepriznaní nároku na náhradu trov kasačného konania **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **796,28 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. februára 2023 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval zrušiť rozsudok v namietanej časti, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa správnu žalobou podanou na Krajskom súde v Košiciach domáhal zrušenia rozhodnutia žalovaného Okresného úradu Košice, odboru opravných prostriedkov zo 4. mája 2020, ktorým tento úrad zamietol jeho odvolanie a potvrdil rozhodnutie okresného úradu, odboru cestnej dopravy a pozemných komunikácií zo 4. februára 2020. Preskúmaným rozhodnutím okresného úradu bola sťažovateľovi uložená pokuta vo výške 150 eur za spáchanie správneho deliktu na úseku cestnej dopravy (neuhradenie diaľničnej známky pri využívaní vymedzeného úseku ciest). Krajský súd rozsudkom č. k. 8S/115/2020 z 29. apríla 2021 zrušil rozhodnutie okresného úradu, vec vrátil na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celom rozsahu. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší správny súd namietaným rozsudkom zamietol a stranám nepriznal náhradu trov kasačného konania s odôvodnením, že sťažovateľovi boli priznané trovy v konaní na krajskom súde. Tiež uviedol, že v dôsledku sťažovateľovej nedôslednosti (nenahlásenia zmeny EČV po presťahovaní sa do iného okresu) bolo iniciované kasačné konanie. Keďže konanie vzniklo ako následok nepozornosti (pochybenia) sťažovateľa, súd považoval nepriznanie trov kasačného konania za prostriedok výchovného charakteru.

II.

3. Sťažovateľ považuje namietaný rozsudok najvyššieho správneho súdu v časti, v ktorej mu nepriznal nárok na náhradu trov kasačného konania ako úspešnému žalobcovi bez existencie dôvodu hodného osobitného zreteľa, za arbitrárny. Uvádza, že správne súdne konanie je v zásade jednoinštančné a konanie o kasačnej sťažnosti predstavuje osobitné (mimoriadne) konanie, v rámci ktorého bol sťažovateľ vyzvaný na vyjadrenie sa k podanej kasačnej sťažnosti. Sťažovateľ považuje za nenáležitú, ak kasačný súd na jednej strane skonštatoval, že sa žiadneho správneho deliktu nedopustil, no na druhej strane ho sankcionuje za jeho procesnú aktivitu. Sťažovateľ na podporu svojej argumentácie predložil ústavnému súdu rozhodnutia vydané v správnom súdnom konaní vrátane kasačného konania, ktorými za obdobných okolností bola úspešným žalobcom priznaná náhrada trov kasačného konania.

III.

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 128/2023 zo 16. marca 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie.

5. Predseda najvyššieho správneho súdu v úvode svojho vyjadrenia zhrnul chronológiu procesného postupu v danej veci. Ďalej uviedol, že dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý mal za následok nepriznanie trov kasačného konania, bola skutočnosť, že konanie na krajskom súde a najvyššom správnom súde bolo dôsledkom nesplnenia si povinnosti sťažovateľa spočívajúcej v riadnom nahlásení zmeny EČV správcovi výberu úhrady diaľničnej známky. Ďalej uviedol, že sťažovateľovi boli v celom rozsahu nahradené trovy konania na krajskom súde, kde bol sťažovateľ zaťažený poplatkovou povinnosťou. V kasačnom konaní však žiadnou poplatkovou povinnosťou zaťažený nebol. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3Asan/34/2019 z 25. marca 2020 (R 30/2021), v ktorom najvyšší súd priznal žalobkyni náhradu trov kasačného

konania s tým, že jej nepriznal náhradu trov konania pred Krajským súdom v Prešove s poukazom na jej počiatkové pochybenie pri zadávaní údajov do systému správcu výberu úhrady diaľničnej známky. Najvyšší správny súd preto pri nepriznaní náhrady trov kasačného konania prihliadol na (i) konanie/opomenutie sťažovateľa, (ii) priznanie náhrady trov v konaní na krajskom súde, (iii) aplikáciu § 167 ods. 3 písm. a) Správneho súdneho poriadku, (iv) rozsudok najvyššieho súdu. Nemožno súhlasiť s názorom sťažovateľa, že neporušil žiadnu svoju povinnosť. Pochybenie sťažovateľa síce formálne napĺňa skutkovú podstatu správneho deliktu, nie však už jeho materiálny znak. I napriek uvedenému je nepochybne namieste, aby si nielen sťažovateľ, ale aj ostatní majitelia motorových vozidiel riadne plnili svoje povinnosti, a tým predchádzali vzniku zbytočných administratívnych a súdnych konaní. K dôvodom hodným osobitného zreteľa tiež uviedol, že pri ich uplatňovaní je potrebné prihliadať na okolnosti, ktoré viedli k uplatnenému nároku na súde, ako aj na postoj účastníkov konania (4MCdo/2/2008).

6. K námietke sťažovateľa o odklone od ustálenej judikatúry uviedol, že v rozhodnutiach, na ktoré sťažovateľ poukázal, išlo o odlišný skutkový stav. Prisvedčil však námietke sťažovateľa, že v rozhodnutí najvyššieho správneho súdu č. k. 4Asan/18/2020 z 28. júla 2022 išlo o rovnakú skutkovú a právnu situáciu, v ktorej bola úspešnej žalobkyni priznaná náhrada trov kasačného konania, avšak dôvody iného posúdenia v časti náhrady trov konania nie sú z tohto rozhodnutia známe. Rozhodnutia, na ktoré poukázal sťažovateľ, nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax, pričom naposledy spomenuté rozhodnutie možno považovať za vybočenie z judikátornej línie, ktoré si však nevyžaduje iniciovanie konania o zjednotení rozhodovacej praxe.

7. Okresný úrad v procesnom postavení zúčastnenej osoby k podanej ústavnej sťažnosti uviedol, že sa s názorom sťažovateľa nestotožňuje. Aprobuje záver najvyššieho správneho súdu uvedený v namietanom rozsudku s odkazom, že na rozdiel od krajského súdu najvyššiemu správne súdu neunikla zodpovednosť sťažovateľa ako prevádzkovateľa vozidla. Okresný úrad je toho názoru, že nemožno prenášať dôsledky nedodržania povinnosti a nedôslednosti prevádzkovateľa vozidla (sťažovateľa) na štát. Vyjadrenia sťažovateľa považuje za jednostranné, účelové a zavádzajúce. Poukázal tiež na neúčelnosť trov konania pred krajským súdom.

8. Sťažovateľ vo svojom ďalšom podaní k vyjadreniu zúčastnenej osoby uviedol, že z jeho strany nedošlo k porušeniu žiadnej zákonnej povinnosti. Tvrdenia okresného úradu považuje za nekorektné. K účelnosti trov konania uviedol, že jej posúdenie patrí do pôsobnosti príslušnému súdu. K vyjadreniu najvyššieho správneho súdu poukázal na platnú právnu úpravu vo vzťahu k dôvodom hodným osobitného zreteľa. Považuje za absurdné, že je zo strany najvyššieho správneho súdu trestaný za svoje úspešne uplatnenie prostriedkov procesného útoku a obrany, ktoré mal v konaní pred súdom k dispozícii. Tiež považuje za absurdné, že bol zo strany krajského súdu vyzvaný na vyjadrenie sa k podanej kasačnej sťažnosti žalovaného a neskôr zo strany najvyššieho správneho súdu sankcionovaný v podobe nepriznania náhrady trov kasačného konania. Ďalej uviedol, že aj v prípade, ak nešlo o totožné prípady, na ktoré poukázal, mal najvyšší správny súd tieto názory analogicky vzťahovať aj na jeho prípad. Najvyšší súd v namietanom uznesení neodôvodnil, prečo a v čom je prípad sťažovateľa odlišný od iných skutkovo a právne obdobných prípadov.

IV.

9. Pochybenia pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahujú samy osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka (strany) konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvyš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014). Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (II. ÚS 681/2016, III. ÚS 707/2021).

10. Skutočnosť, že ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba výnimočne, však neznamená, že takýmito rozhodnutiami by nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov, ktorí sa v tejto súvislosti na ústavný súd obrátia. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997). Ústavný súd už v minulosti rozhodol o porušení práv sťažovateľov rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania, a to napríklad v prípadoch nerešpektovania príslušných ustanovení zákona (I. ÚS 119/2012, II. ÚS 536/2018, IV. ÚS 431/2018), ako aj v prípade nedostatočného odôvodnenia právnych záverov všeobecného súdu (I. ÚS 423/2010).

11. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v námietke sťažovateľa, že vzhľadom na skutkové okolnosti daného prípadu neboli splnené podmienky na to, aby mu nebola priznaná náhrada trov kasačného konania. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré najvyšší správny súd aplikoval a vyhodnotil v jeho neprospech, považuje za arbitrárne, keďže podľa jeho názoru neporušil žiadnu zákonnú povinnosť.

12. Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom prípade ide o výklad a uplatnenie jednoduchého práva, ktoré spadá do právomoci všeobecných súdov, a jeho úlohou je posúdiť, či v danej veci možno považovať výklad a uplatnenie aplikovanej právnej normy na zistený stav veci uskutočnený najvyšším správnym súdom za ústavne udržateľný.

13. Najvyšší správny súd vo vyjadrení poukázal na závery rozsudku najvyššieho súdu č. k. 3Asan/34/2019 z 25. marca 2020 (R 30/2021), z ktorého vychádzal aj pri posúdení podanej kasačnej sťažnosti (bod 25 namietaného rozsudku). V uvedenom prípade žalobkyňa využila vymedzený (spoplatnený) úsek ciest bez toho, aby uhradila diaľničnú známku. Žalobkyňa v skutočnosti diaľničnú známku uhradila, avšak pri registrácii vozidla uviedla nesprávne EČV. V administratívnom konaní, ako aj v súdnom konaní na Krajskom súde v Prešove bola však neúspešná. Po podaní kasačnej sťažnosti došlo zo strany najvyššieho súdu ku kasácii rozsudku Krajského súdu v Prešove. Vo vzťahu k náhrade trov konania najvyšší súd uviedol, že „žalobkyňa

priznáva právo na úplnú náhradu trov kasačného konania voči žalovanému, avšak nepriznáva jej náhradu trov konania pred krajským súdom. Vychádzajúc zo zásady úspechu vo veci je potrebné žalobkyni priznať pomernú časť trov - v tomto prípade trovy kasačného konania, keďže kasačnej sťažnosti vyhovel v plnom rozsahu, avšak nebolo by namieste, ak by žalobkyni priznal aj plnú náhradu trov konania na krajskom súde, pretože uvedené konanie, ktoré bolo následkom administratívneho konania, bolo iniciované z dôvodu počiatočného pochybenia samotnej žalobkyne. Kasačný súd by priznaním náhrady trov konania na krajskom súde v podstate legitimizoval ľahkovážnosť žalobkyne príp. aj iných osôb vo vzťahu ku kontrole zadaných údajov do budúcnosti. S poukazom na zásadu, že právo patrí bdelym, preto nepriznanie týchto trov považuje kasačný súd za prostriedok, takpovediac výchovného charakteru, ktorý do budúcnosti prinúti žalobkyňu k väčšej rozvahe resp. bdelosti.“

14. Najvyšší správny súd v namietanom rozsudku v časti náhrady trov konania s poukazom na dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 167 ods. 3 písm. a) Správneho súdneho poriadku skonštatoval, že sťažovateľovi nepriznáva náhradu trov kasačného konania vzhľadom na skutočnosť, že mu bola priznaná náhrada trov konania pred krajským súdom, a tiež s poukazom na skutkové okolnosti daného prípadu, ktoré mali za následok administratívne a súdne konanie (nenahlásenie zmeny EČV správcovi výberu úhrady diaľničnej známky).

15. Ústavný súd uvádza, že všeobecné súdy sú povinné v zmysle § 163 a nasl. Správneho súdneho poriadku pri posudzovaní nároku na náhradu trov konania prihliadať vždy na konkrétne okolnosti daného prípadu. Z odôvodnenia už uvedeného rozsudku najvyššieho súdu je zrejmé, že v ňom daný skutkový stav nie je totožný so skutkovým stavom vo veci sťažovateľa (pozri bod 2 a 13 tohto nálezu). V prípade sťažovateľa je nesporné, že krajský súd zrušil rozhodnutie okresného úradu a vec vrátil na ďalšie konanie s právnym záverom, že konanie sťažovateľa síce formálne napĺňa skutkovú podstatu správneho deliktu obsiahnutú v § 10a ods. 2 zákona č. 488/2013 Z. z. o diaľničnej známke a o zmene niektorých predpisov v znení neskorších predpisov, avšak v ňom absentuje materiálny znak správneho deliktu (spoločenská nebezpečnosť a závažnosť). Krajský súd na podporu ním prezentovaného právneho názoru odkázal v bode 49 odôvodnenia svojho rozsudku na jeho rozhodovaciaj prax, ako aj na rozhodovaciaj prax najvyššieho súdu (sp. zn. 3Asan/34/2019). Podaním kasačnej sťažnosti žalovaný nepochybne využil svoje právo, no je evidentné, že otvoril právoplatne súdom uzavretú vec, v ktorej krajský súd konštatoval nielen formálne pochybenia sťažovateľa, ale predovšetkým identifikoval vec z pohľadu jej materiálnej stránky. Pokiaľ by žalovaný nepodal kasačnú sťažnosť a, ako už ústavný súd uviedol po identifikácii materiálnej stránky veci, sťažovateľovi by žiadne trovy kasačného konania nevznikli. Uvedená okolnosť mala byť v prípade sťažovateľa zo strany najvyššieho správneho súdu zohľadnená. V závere ústavný súd poznamenáva, že nespochybňuje argumentáciu najvyššieho správneho súdu o aplikácii uvedeného rozsudku najvyššieho súdu na prípad sťažovateľa, ako aj na obdobné prípady. Všeobecné súdy však musia pri rozhodovaní o priznaní nároku na náhradu trov konania skúmať okolnosti daného prípadu, ktoré sú pre jeho priznanie relevantné a rozhodné.

16. Na základe uvedených úvah ústavný súd dospel k záveru, že namietaným rozsudkom najvyššieho správneho súdu v časti výroku o nepriznaní nároku na náhradu trov kasačného konania bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vychádzajúc z porušenia označených práv sťažovateľa namietanou časťou rozsudku, ústavný súd namietaný rozsudok

najvyššieho správneho súdu v relevantnej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší správny súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

17. Sťažovateľ má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti, replika) v sume trikrát po 208,67 eur, režijný paušál v sume trikrát po 12,52 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 796,28 eur vrátane DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu